

Briselē, 2025. gada 12. jūnijā
(OR. en)

7819/25

**Starpiestāžu lieta:
2021/0213 (CNS)**

**FISC 93
ECOFIN 401
ENER 97
ENV 240
CLIMA 102**

"I/A" PUNKTA PIEZĪME

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsekretariāts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome
Temats:	Enerģijas nodokļu direktīvas pārskatīšana – progresu ziņojums

Šīs piezīmes pielikumā izklāstītajā progresu ziņojumā ir sniegts prezidentvalsts viedoklis par pašreizējo stāvokli un progresu, kas 2025. gada pirmajā pusē panākts minētā priekšlikuma izskatīšanā.

Pastāvīgo pārstāvju komiteja tiek aicināta pieņemt zināšanai prezidentvalsts sagatavoto progresu ziņojumu, kas izklāstīts šīs piezīmes pielikumā, un nosūtīt to Padomei.

Padome (Ekonomikas un finanses) tiek aicināta kādā no nākamajām sanāksmēm kā darba kārtības "A" punktu pieņemt zināšanai prezidentvalsts progresu ziņojumu, kas izklāstīts šīs piezīmes pielikumā.

Enerģijas nodokļu direktīvas pārskatīšana

Prezidentvalsts sagatavots progresa ziņojums

I. IEVADS

1. Komisija 2021. gada 14. jūlijā iesniedza priekšlikumu Padomes Direktīvai, ar ko pārkārto Savienības noteikumus par nodokļu uzlikšanu energoproduktiem un elektroenerģijai (pārstrādāta redakcija) ¹ (“END priekšlikums”).
2. END priekšlikums ir daļa no paketes “Gatavi mērķrādītājam 55 %” ², kuras nolūks ir īstenot vērēnīgus ES mērķus, kas paredz līdz 2030. gadam samazināt emisijas vismaz par 55 % salīdzinājumā ar 1990. gada līmeni un līdz 2050. gadam panākt klimatneitralitāti. Šī pakete sastāv no savstarpēji saistītu priekšlikumu kopuma, ar kuriem tiecas sasniegt vienu un to pašu mērķi – nodrošināt taisnīgu, konkurētspējīgu un zaļu pārkārtošanos līdz 2030. gadam un vēl tālākā perspektīvā. Tajā ir aptvertas dažādas rīcībpolitikas jomas un ekonomikas nozares: klimats, enerģētika un degviela, transports, ēkas, zemes izmantojums un mežsaimniecība.
3. END priekšlikuma mērķi ir šādi:
 - a) Eiropas zaļā kursa kontekstā nodrošināt pielāgotu satvaru, kas palīdzētu sasniegt 2030. gadam izvirzītos Savienības mērķus un līdz 2050. gadam panākt klimatneitralitāti. Tas nozīmētu nodokļu uzlikšanas energoproduktiem un elektroenerģijai saskaņošanu ar ES enerģētikas, vides un klimata politiku, tādējādi arī veicinot ES centienus samazināt emisijas;
 - b) nodrošināt satvaru, kas saglabā un uzlabo ES iekšējo tirgu, atjauninot ar nodokli apliekamo energoproduktu tvērumu un likmju struktūru, kā arī racionalizējot to, kā dalībvalstis izmanto atbrīvojumus no nodokļiem un nodokļu samazinājumus; un
 - c) saglabāt spēju radīt dalībvalstu budžetu ieņēmumus.

¹ Dok. 10872/21.

² Dok. 10849/21.

4. Komisija uzskata, ka šos mērķus varētu sasniegt, pārejot no apjomā balstītiem nodokļiem uz enerģijas saturā balstītiem nodokļiem, nosakot likmju sarindojumu atbilstoši to vidiskajiem sniegumiem un ierobežojot stimulus fosilā kurināmā izmantošanai. Saskaņā ar minēto sarindojumu tradicionālajiem fosilajiem kurināmajiem, piemēram, gāzei un benzīnam, tiktu uzlikta augstākā nodokļa likme un elektroenerģijai – zemākā nodokļa likme.
5. Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja atzinumu pieņēma 2022. gada 20. janvārī ³, savukārt Reģionu komiteja – 2022. gada 27. aprīlī ⁴. Eiropas Parlaments atzinumu vēl nav sniedzis.

II. PAŠREIZĒJAIS STĀVOKLIS PADOMĒ

6. END priekšlikuma analīze tika sākta Nodokļu jautājumu darba grupā (netiešie nodokļi – akcīzes nodokļi/enerģijas nodokļi) 2021. gada septembrī. Nodokļu jautājumu darba grupa (augsta līmeņa darba grupa) (ALDG) šo dosjē ir apspriedusi vairākkārt.
7. Padome (*ECOFIN*) 2021. gada 7. decembrī pieņēma zināšanai prezidentvalsts progresa ziņojumu par paketes “Gatavi mērķrādītājam 55 %” priekšlikumiem, kas aptvēra arī END priekšlikumu ⁵. 2022. gada 17. jūnijā Padome (*ECOFIN*) pieņēma zināšanai prezidentvalsts progresa ziņojumu par END priekšlikumu ⁶. 2022. gada 6. decembrī Padome (*ECOFIN*) rīkoja politikas debates ⁷ par END priekšlikumu un sniedza politiskas norādes par turpmāko virzību. Kopumā ministri atbalstīja elastīgāku prezidentvalsts pieeju un lūdza rast risinājumus vēl izskatāmajiem jautājumiem.
8. 2024. gada 10. decembrī Padome (*ECOFIN*) rīkoja politikas debates par END priekšlikumu ⁸ un sniedza politiskas norādes.
9. Ņemot vērā politiskās norādes, Padomes darba sagatavošanas struktūrās turpinājās tehniskā analīze.

³ Dok. 5615/22.

⁴ Dok. 7822/25.

⁵ Dok. 14574/21.

⁶ Dok. 9874/22.

⁷ Dok. 14736/22.

⁸ Dok. 16174/24 REV 1.

III. 2025. GADA PIRMAJĀ PUSĒ PANĀKTAIS PROGRESS

10. Pamatojoties uz iepriekšējo prezidentvalstu panākto progresu, prezidentvalsts Polija turpināja darbu pie END pārskatīšanas. Dosjē tika analizēts Nodokļu jautājumu darba grupas sanāksmēs 2025. gada 30. janvārī, 1. aprīlī un 20. maijā.
11. 2025. gada pirmajā pusgadā, pamatojoties uz diskusijām darba grupas sanāksmēs, prezidentvalsts sagatavoja trīs pilnīgu kompromisa tekstu kopumus, un jaunākais kompromisa teksts Nodokļu jautājumu darba grupai tika iesniegts 20. maija sanāksmē ⁹. Turklāt prezidentvalsts paskaidrojumu formātā nāca klajā ar analīzi par konkrētiem noteikumiem – tas veicināja diskusijas starp delegācijām un palīdzēja panākt progresu vēl izskatāmo jautājumu risināšanā.
12. Viens no apspriestajiem tematiem bija jautājums, kā sasniegt kopīgo mērķi – mainīgajā globālajā kontekstā saglabāt ES rūpniecības konkurētspēju – un kāda varētu būt enerģijas nodokļu nozīme šajā sakarā. Komisija ar enerģijas nodokļu aspektiem iepazīstināja savos paziņojumos “Tīras rūpniecības kurss – kopīgs konkurētspējas un dekarbonizācijas ceļvedis” ¹⁰, “Lētākas enerģijas rīcības plāns – Enerģētikas savienības patiesās vērtības atraisīšana: lētas, efektīvas un tīras enerģijas nodrošināšana ikvienam Eiropas iedzīvotājam” ¹¹, “ES Konkurētspējas kompass” ¹² un “Eiropas Tēraudrūpniecības un metālrūpniecības rīcības plāns” ¹³. Ņemot vērā šos paziņojumus, prezidentvalsts uzskata, ka energoietilpīgām nozarēm, piemēram, mineraloģiskiem un metalurģijas procesiem, ir vajadzīgs lielāks atbalsts. Tāpēc saskaņā ar prezidentvalsts izpratni ir pamatoti atļaut dalībvalstīm turpināt sniegt atbalstu, izslēdzot tos no direktīvas darbības jomas.

⁹ Dok. 9008/25.

¹⁰ Dok. 6515/25.

¹¹ Dok. 6601/25.

¹² Dok. 5785/25.

¹³ Dok. 7288/25.

13. Jauns pasākums, ko ievieš ar END priekšlikumu, ir noteikums par minimālo nodokļu līmeņu automātisku indeksāciju. Indeksācijas mērķis ir izvairīties no tā, ka END ekonomiskā ietekme laika gaitā samazinās. Prezidentvalsts ir veicinājusi diskusijas par indeksācijas kārtību, jo īpaši attiecībā uz periodu un indeksācijas maksimālo robežvērtību.
14. Tika precizēti jēdzieni “atsevišķa (vienīgā) izmantošana” un “cita atsevišķa (vienīgā) izmantošana”. Tā kā šie termini radīja šaubas par to interpretāciju un tvērumu, prezidentvalsts uzsāka diskusiju, kuras mērķis bija precizēt to nozīmi. Dažiem konkrētas energoproduktu un elektroenerģijas izmantošanas veidiem konkrētās ekonomikas nozarēs, kur izmanto energoproduktus vai elektroenerģiju, iespējams, ir vajadzīgs papildu atbalsts. Tāpēc dalībvalstis šādai konkrētai izmantošanai var piemērot konkrētus samazinātus nodokļu līmeņus (pilnīgu atbrīvojumu no akcīzes nodokļiem vai samazinātas nodokļa likmes). Šādi gadījumi kompromisa tekstā tika norādīti kā “cita atsevišķa (vienīgā) izmantošana”. Šīs diskusijas rezultātā tika apgalvots, ka jēdziens “cita atsevišķa (vienīgā) izmantošana” ir plašākā jēdziena “atsevišķa (vienīgā) izmantošana” apakšvienība. Tajā pašā laikā šķita nepieciešams saglabāt jēdzienu “atsevišķa (vienīgā) izmantošana”, jo tas attiecas uz visiem energoproduktu un elektroenerģijas izmantošanas gadījumiem, kas ietilpst direktīvas darbības jomā, t. i., tiem, kas neatbilst energoproduktu un elektroenerģijas divējāda lietojuma definīcijai. Termins “atsevišķa (vienīgā) izmantošana” kompromisa tekstā tika saglabāts, bet prezidentvalsts uzsāktās diskusijas palīdzēja panākt progresu šā jēdziena precizēšanā, lai ekonomikas dalībnieki, nodokļu administrācijas un iedzīvotāji varētu labāk izprast un interpretēt gaidāmās direktīvas tekstu.

15. Delegācijas izvirzīja jautājumu par mazām iekārtām, kas savām vajadzībām patērē elektroenerģiju, kuru tās saražojušas no neatjaunīgajiem energoresursiem, kas jau ir aplikti ar nodokli. Pašlaik piemērojamā END ļauj dalībvalstīm atbrīvot no nodokļa nelielu ražotāju saražoto elektroenerģiju, ja tā ir paredzēta savām vajadzībām – ar noteikumu, ka enerģijas ražošanā izmantotās izejvielas jau ir apliktas ar nodokli. END priekšlikumā ir saglabāts nelielo ražotāju režīma vispārējais mērķis, tomēr mazo iekārtu definēšanai ir ieviesta robežvērtība. Tā tika ieviesta attiecībā uz elektroenerģijas ražošanu no atjaunīgajiem energoresursiem un lai ņemtu vērā iespēju, ka liela mēroga ražošanas iekārtas varētu saņemt nesamērīgas nodokļu priekšrocības. Tomēr tas ir ierobežojis iespēju atbrīvot no nodokļa mazas iekārtas, kas savām vajadzībām patērē elektroenerģiju, kuru tās ražo no neatjaunīgajiem energoresursiem, kas jau ir aplikti ar nodokli. Šā iemesla dēļ prezidentvalsts grozīja attiecīgos kompromisa teksta noteikumus. Rezultātā dalībvalstis varēs: a) atbrīvot no nodokļa elektroenerģijas ražošanu savām vajadzībām, ja enerģijas ražošanā izmantotie energoprodukti nav ar nodokli apliekami energoprodukti (vēja, saules, atkritumu u. c.). Mērķis ir izvairīties no nevajadzīga ražošanas sloga neprofesionāliem vai ļoti maziem ražotājiem un stimulēt šādu iekārtu attīstību; b) atbrīvot no nodokļa elektroenerģiju, kas ražota no energoproduktiem, kuri jau ir aplikti ar nodokli saskaņā ar direktīvu. Tas attiecas uz gadījumiem, kad rūpnieciskajos procesos izmantoto elektroenerģiju ražotājs ražo savām vajadzībām, piemēram, no dabasgāzes.
16. Izskatījusi dažu delegāciju lūgumus, prezidentvalsts nolēma no direktīvas darbības jomas izslēgt visus atkritumus, ko izmanto apkurei. Papildu slogs akcīzes nodokļa veidā varētu izraisīt to pakalpojumu cenu pieaugumu, ko sniedz uzņēmumi, kuri savāc atkritumus un tos apglabā. Tādējādi varētu pieaugt to gadījumu skaits, kad atsevišķas struktūras atkritumus sadedzina pašas, kas, ja nav piemērotas infrastruktūras, var izraisīt lielāku atmosfēras piesārņojumu ar kaitīgām gāzēm vai radīt oglekļa emisiju pārvirzi, jo palielinātos atkritumu eksports uz valstīm ārpus ES. Tāpēc saskaņā ar prezidentvalsts izpratni ir pamatoti no END projekta darbības jomas atkritumus izslēgt arī turpmāk.

17. Kompromisa tekstā tika veikti daži grozījumi, lai nodrošinātu juridisko noteiktību un gaidāmo END saskaņotu ar citiem attiecīgajiem tiesību aktiem. Jo īpaši attiecībā uz turpmākiem grozījumiem Direktīvas (ES) 2018/2001 (Atjaunojamo energoresursu direktīva, *RED II*) IX pielikumā Komisija ir pilnvarota pieņemt deleģētos aktus, lai grozītu gaidāmās Enerģijas nodokļu direktīvas III pielikumu nolūkā to saskaņot ar *RED II* pārskatīto redakciju. Nepieciešamās izmaiņas tika veiktas arī “modernu biodegvielu, bioloģisko šķidro kurināmo un biogāzes” ražošanai nepieciešamo izejvielu sarakstā (END kompromisa teksta III pielikums).
18. Turklāt, lai zemākās siltumspējas pārrēķina tabulu (END kompromisa teksta II pielikums) saskaņotu ar Kombinēto nomenklatūru (KN), prezidentvalsts atjaunināja aprakstus slejā “Produkta nosaukums”, kā arī dažus KN kodus.
19. Kompromisa teksta iepriekšējā redakcijā bija noteikts, ka Padome var pieņemt īstenošanas aktus, lai mainītu jebkura energoprodukta kategoriju, ja tā kategorija neatbilst tā vidiskajam sniegumam. Tomēr diskusijās tika uzsvērts, ka pamataktu saskaņā ar LESD parasti nevar grozīt ar īstenošanas aktu. Energoprodukta kategorijas maiņu varētu uzskatīt par būtisku END priekšlikuma elementu. Izrādījās, ka juridiski dzīvotspējīgs risinājums būtu pilnvarojumu pārveidot par pārskatīšanas klauzulu, un prezidentvalsts kompromisa tekstu attiecīgi pārstrādāja.
20. Lai panāktu apsvērumu saskaņotību ar END rezolutīvo daļu, tie tika pielāgoti vēl vairāk.
21. Delegācijas ir atkārtoti paudušas jau labi zināmās nostājas par dažiem citiem jautājumiem. Tomēr prezidentvalsts nav atsākusi diskusijas par šiem jautājumiem, jo tā uzskata, ka tie ir rūpīgi apspriesti iepriekšējo gadu laikā un teksts atspoguļo trauslu kompromisu.

IV. IESPĒJAMI TURPMĀKI RISINĀJUMI

22. Prezidentvalsts uzskata, ka pašreizējais stāvoklis sarunās atspoguļo delikātu līdzsvaru starp dažādiem delegāciju viedokļiem, kurā ņemts vērā arī konkurētspējas aspekts, ko nesen uzsvērušas daudzas delegācijas. Visi END priekšlikuma jautājumi ir rūpīgi apspriesti kopš sarunu sākuma, un delegāciju nostājas kopumā ir labi zināmas, lai gan dažas no tām ir mainījušās.
23. Tomēr būs jāturpina strādāt pie tā, lai delegāciju nostājas saskaņotu. Prezidentvalsts arī atzīst, ka kompromisa tekstā ir jāveic daži tehniski pielāgojumi un juridiska pārbaude. Prezidentvalsts atzīmē, ka delegācijas ir apņēmušās turpināt darbu, balstoties uz progresu, kas gūts līdz šim.

V. NOBEIGUMS

24. Šajā sakarā prezidentvalsts Polija aicina Padomi ņemt vērā šo ziņojumu, lai, balstoties uz līdz šim gūto progresu, virzītu uz priekšu sarunas.
-